

Sita
Brahmachariová

Jasmínové nebe

Jasmínové nebe

A decorative illustration of a vine with leaves and a small flower, intertwined with the text.

Sita
Brahmachariová

Jasmínové nebe

slovar

Text copyright © 2012 Sita Brahmachari
Translation © 2016 Barbara Hajná
Czech edition © 2016 Nakladatelství Slovart
All rights reserved.

Jasmínové nebe

Z anglického originálu *Jasmine Skies*
(MacMillan Children's Books, London 2012)
přeložila Barbara Hajná
Redigovala Iveta Poláčková
Korektury Adéla Lapáčková
Editorka Sára Vybíralová
Vydalo Nakladatelství Slovart, s. r. o., v roce 2016
Vydání první
Sazbu zhotovil Alias Press, s. r. o., Bratislava
Tisk KASICO, a. s., Bratislava
ISBN 978-80-7529-221-6
10 9 8 7 6 5 4 3 2 1
www.slovart.cz

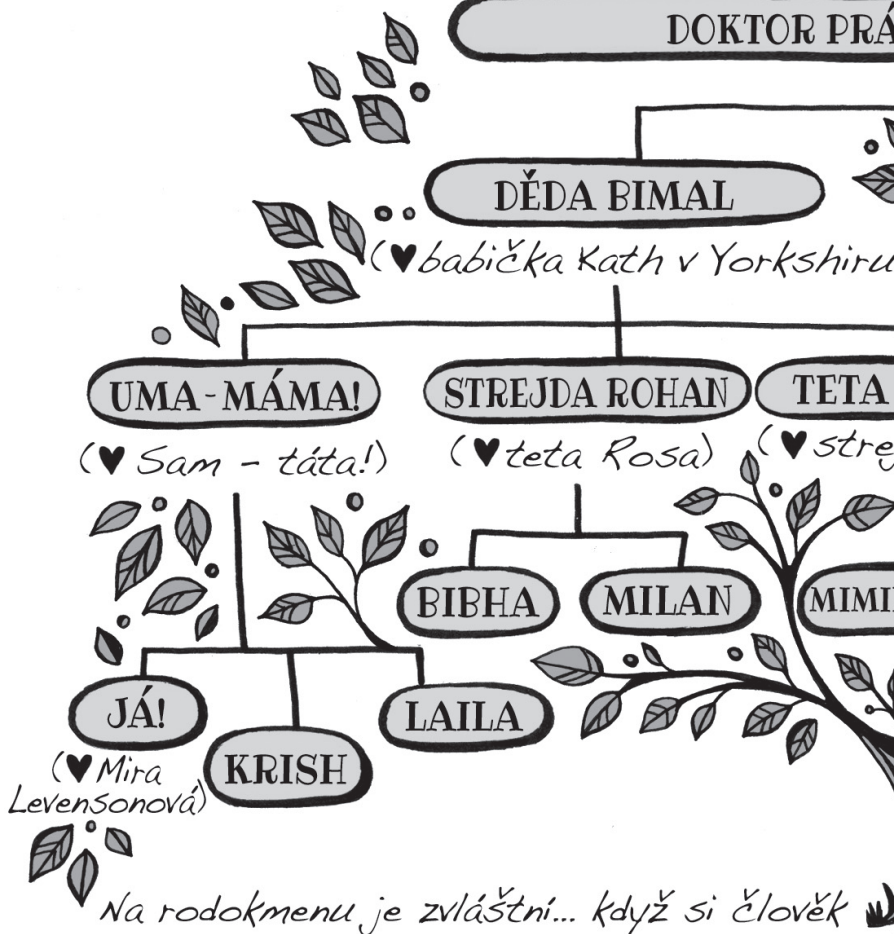
V upomínku táty –
dr. Amala Krishny Brahmachariho

Napsáno s láskou pro mámu
– Fredu Brahmachariovou –
a celou mou rodinu

MÁMIN RODOKMEN

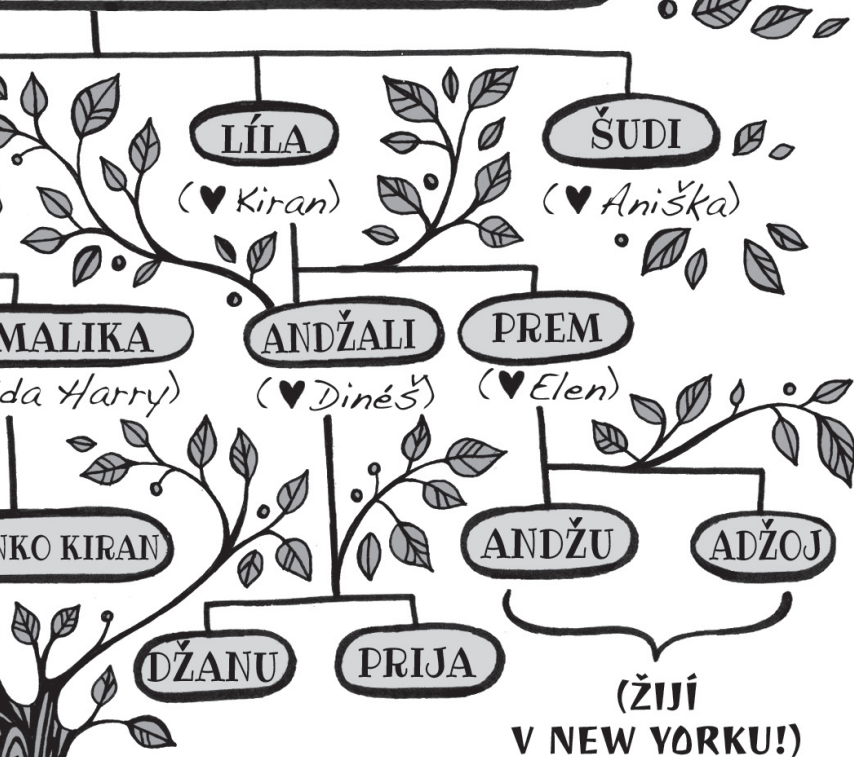
(větev dědy Bimala)

PRA
DOKTOR PRA

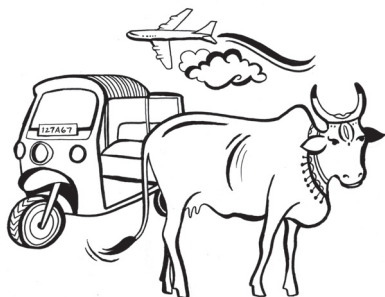
PRARODIČE

N MEDINI CHATTERJEE

uvědomí, že s ním to zdaleka nezačíná...

Letiště v Kalkatě

Nemůžu se dočkat, až popadnu kufr a přejdu na druhou stranu.

Je skoro neuvěřitelné, že jsem konečně dorazila do Indie, já, Mira Levensonová, úplně sama... všemu navzdory. Čekali byste, že vás máma bude povzbuzovat, abyste jeli poznat zemi, ve které vyrostl váš dědeček. Ale ve skutečnosti jako bych to celé musela zařídit já... no, přesně řečeno, já a Prija, moje sestřenice z druhého kolena, stejně stará jako já. A kdybychom se my dvě potom, co děda umřel, nedaly dohromady přes Facebook, nejspíš bych tady teď nestála.

Kašlu na to, kolikrát mi máma zopakuje, že jediný důvod, proč ona sama do Indie nejela od té doby, co byla tak stará jako dneska já, je ten, že s tetou Andžali, Prijinou mámou, „ztratily kontakt“... prostě jí nevěřím. Když jsem ji konečně přesvědčila, aby si s Andžali zkusila promluvit po telefonu, trvalo hodiny a hodiny, než ty jejich hovory začaly znít aspoň trochu normálně. A potom, když máma nakonec souhlasila, že sem můžu jet, začala prudce střídat přehnané nadšení s nervozitou. Cože mi to řekla?

„Jedeš do dědovy země, Miro. Kdybych mohla s tebou, hned bych jela taky.“

Jenže já jsem jí nevěřila ani tohle, protože kdyby fakt chtěla jet, tak co jí v tom celá ta léta brání... nebo nakonec i dědovi? Když jsem se ho ptala, kdy byl naposled v Kalkatě, řekl, že když umřela jeho „mamka“, což bylo před třiceti lety. Dokud mi to neřekl, tak jsem ani nevěděla, že moje vlastní prababička se jmenovala „Medini“. Čím víc o tom přemýšlím, tím je mi jasnější, že není možné, aby to, proč nikdo z naší rodiny už tak dlouho nebyl v Indii, vězelo jen v tom, že všichni „měli moc práce“, „nemohli si to dovolit“ nebo „prostě ztratili kontakt“. Někteří mí spolužáci jezdí na návštěvu za rodinou přes půl světa *každý rok*, a přitom to taky nejsou žádní boháči ani se nedá říct, že by neměli nic na práci.

Je to fakt smutné, protože těsně předtím, než děda umřel, se zdálo, jako by se chystal vrátit „domů“. Pamatuju si, že tomu tak říkal, protože mě tenkrát napadlo, jak dlouho asi musí člověk někde žít, než je to pro něj „doma“.

„Jestli se uzdravím, tak můžeš se mnou a s babičkou Kath do Indie!“ povídal mi takovým tím svým tónem, kterým by každého přesvědčil, že to, co říká, se fakt stane. Jenže se neuzdravil. A nejspíš proto, že se sem už nedostal, mi připadalo, že na ten Prijin mail musím odpovědět, že musím udržet nějaké spojení s místem, kde se děda narodil... kvůli nám oběma. Ovšem zařídit tuhle cestu do Indie, to byla fakt makačka: nejdřív jsem musela dotlačit mámu a Andžali k tomu, aby spolu vůbec začaly mluvit, potom přesvědčit mámu, že se mi nic nestane, když do Indie poletím sama a letušky

na mě budou dávat pozor (a to je mi čtrnáct!), pak musela Andžali mámu ujistit, že se o mě pořádně postará, pak jsem si musela vymoct volno ve škole (hlavně tím, že jsem řekla, že budu pracovat v Andžalině útulku pro děti a že tam zorganizuju nějaký umělecký projekt) a pak přišla ta klika, že Priju vybrali do tanečního představení, takže bude mít školu jen pár hodin denně. Asi můžu upřímně říct, že jsme s Prijou byly odhodlané překonat všechny překážky, jenže i když jsme už měly všechno naplánované, máma pořád váhala. Myslím, že ji nakonec přemluvil táta, když jí vysvětlil, že je ta moje cesta vlastně dobrý nápad. Jednou večer jsem zaslechla, jak se o tom baví...

„Nech ji jet, Umo. Když jsem byl v jejím věku, tak jsem se do takového pátrání po svých kořenech úplně zažral. Zakreslil jsem si celou trasu, jak se tátova rodina dostala z Polska do East Endu. A právě takhle jsem se začal zajímat o historii.“

Copak táta!

„No, je pravda, že já jsem tam v jejím věku byla... takže je asi fér, když Mira pojedje taky.“ Máma si povzdychla, jako by se fakt trochu bála mě do Indie pustit. Nevím sice proč, ale mám v plánu to zjistit.

A teď jsem tady, namáčkнутá v davu se všemi ostatními lidmi, co si tu jeden druhému přes hlavu hulákají pokyny a sápo se po kufrech a po vozících. Strkají mě dozadu i dopředu, ale hlavně dozadu... Klimatizace je buď vypnutá, nebo rozbitá a mně se na tričku objevují trapné fleky od potu. Jidé sice říká, že se potí jen kluci a holky

horkem leda září, ale podle mě je to pořád totéž, ať tomu říkáme tak nebo tak. Nepadá v úvahu, abych se s Andžali a Prijou setkala, když takhle vypadám a smrdím.

Postupně se dav začne rozpadat, jak lidé s kufry naloženými na vozících míří pryč, takže konečně poprvé zahlédnu zavazadlový pás. Můj kufr zatím nikde. Žaludek se mi najednou nervózně stáhne do takového úzkostného uzlíčku... Víím, že to zní trochu hloupě, ale doteď jsem si to všechno užívala – start letadla, nahřáté ručníky, a dokonce i tu chvíli, když jsem svůj pas podala ženské s kyselým obličejem, která v uniformě seděla za okýnkem. Několikrát se koukla na mě a pak zase na mou pasovou fotku a mě na moment napadlo, že mě snad nepustí dál, ale nakonec mi pas vrátila a řekla: „Vítejte v Kalkatě“, aniž by se na mě znovu podívala.

Teď se na svou fotku v pase zadívám sama. Je fakt, že už asi vypadám jinak. Na fotce je mi dvanáct. Když jsem ji ukázala Jidému, hrozně se nasmál, protože si mě takovou pamatuje. Mám tam vlasy černé jako uhel (žádná umělá barva), pěkně ulízané za uši, a vůbec nejsem namalovaná, ani náznak očních linek nebo lesku na rty. A žádné visací náušnice, jenom malinké zlaté pecičky. A těsně před focením mi asi upravovali rovnátka, protože pusu mám jakoby nacpanou, jako bych jen tak tak udržela rty u sebe.

„To jsem se tolik změnila?“ zeptala jsem se Jidého, když mi pas vrátil.

„Usměj se!“ řekl a vyblej skl mě tím miniaturním digitálním foťákem, co mi naši dali k narozeninám. „No, co myslíš?“ zeptal se pak se smíchem a ukázal mi, co vyfotil.

Je to pěkná fotka... Vypadám na ní, jako bych fakt měla lícni kosti! Nejlíp člověk vždycky vypadá, když nečeká, že ho budou fotit, ale stejně si pořád nemůžu zvyknout, že už nenosím rovnátka. Sundali mi je teprve před pár dny. Přejedu pohledem z fotky od Jidého na tu v pase. Pořád jsem to já... oči mám stejné, ale i tak, na té starší fotce jsem proti dnešku malá holka, a vlasy mám tak šíleně ulíznuté! Vůbec nechápu, co na mně tenkrát Jidé viděl! Pečlivě si foták i pas uložím zpátky do tašky a zašátrám po jeho fotce, kterou s sebou všude nosím. Nevím, proč se mi právě tahle tak líbí, ale je z doby, kdy jsme se poprvé potkali. A Jidé na ní taky vypadá tak neuvěřitelně mladě! Jen si na něj vzpomenu, hned si připadám strašně daleko od domova. Přemyslím, kde asi Jidé zrovna je, nejspíš v autobuse, který se cestou do Francie proplétá horami. Možná to odloučení takhle bude lehčí, když spolu nejméně dva týdny nebudeme moct ani mluvit. Možná...

Zadívám se na starší pár, který trpělivě čeká na své kufry. K výdeji zavazadel dorazili těsně přede mnou, takže snad nemám žádný důvod k panice... zatím. Oni rozhodně nepanikaří. Ta paní sedí na prázdném vozíku a pán stojí hned vedle a ruku má položenou na jejím rameni. Ona si zvolna rozplétá pevně utažený šedivý cop a on zvedne ruku a projede prsty stříbřitými vlnami jejích vlasů, od kořínek až po konečky. Na to ona lehce zakloní hlavu a položí si ji do jeho dlaně.

Slyším ho zašeptat: „Moje Iris.“ Ona vzhledne k němu a usměje se, a on se k ní namáhavě sehne, aby ji mohl

políbit na rty. Nejsem si jistá, proč je tak trapné, když staří lidi dávají najevo, že se *takhle* milují, ale trapné to prostě je. U lidí tohohle věku člověk takovou lásku moc často nevidí. Jidé a já jsme spolu už tři roky, teda skoro, a to je mnohem delší doba než u kohokoli z našich kamarádů. Uvažuju, jak dlouho jsou asi spolu tihle dva. Nejspíš většínu života, jako moje babička Kath a děda Bimal. Chudinka babička Kath – musí pro ni být hrozně těžké žít teď sama. Říkala, že pojede se mnou, a já jsem jí věřila, jenže není dost zdravá. Když o tom tak teď přemýšlím, právě babička Kath měla největší radost z toho, že sem pojedu.

„Já jsem se celá léta snažila tvého dědečka přemluvit, aby si vzal volno a jel navštívit svou rodinu. Kalkata se ti bude hrozně líbit. A musíš ode mě pozdravovat Lílu,“ říkala mi.

Pokud vím, babička byla v Kalkatě poprvé potom, co se s dědou vzali, a ohromně si to tam užila, když se seznamovala s mojí prababičkou a s dědovou sestrou Lílou, která ji naučila dělat fantastické kari a taky sladkosti. Babička Kath je naprosto úžasná kuchařka. Jak si na její kari vzpomenu, hned mi začne kručet v břiše. Děda si vždycky dělal legraci, že jeho anglická manželka umí vařit líp než všechny ty bengálské manželky, které kdy potkal!

Je to až divné, jak moc mi ten stařík s vozíkem dědu připomíná. V tenkém svetru do věčka, pruhované košili, kravatě, elegantních kalhotách a nablýskaných botách vypadá, jako by právě vylezl z dědova šatníku.

Nejspíš na něj zírám, protože stařík zachytí můj pohled a kývne na mě. To je ale trapas! Okamžitě se zadívám jinam.

Nikdy nechci lidi očumovat, ale občas mi připadá, že jsem upadla do nějakého transu, jako bych sledovala film, který se mi odvíjí před očima, a přitom mi vypadne z hlavy, že jsem sama součástí toho, co se tu děje, a že mě ostatní taky vidí! Pozorování cizích lidí mě někdy tak pohltí, až zapomenou, že civět na ně je fakt nevychovanost. Řekla bych, že se asi snažím jakoby si ty scény v hlavě vyfotit (protože fotit si to *doopravdy* by se asi moc nehodilo), abych si je později mohla vyhledat v paměti a podle vzpomínek je nakreslit nebo namalovat. Jidé mi každou chvilku říká, že na někoho zírám. Většinou do mě štouchne, abych se probrala.

Ten starý pán se na mě pořád dívá, ale já se otočím zpátky k zavazadlovému pásu a předstírám zájem o stejné balíky, kufry a batohy, které tu na šedivém plastu pomalu krouží kolem dokola a na které už koukám celou věčnost. Některé jsou tak pečlivě zabezpečené, celé oblepené štítky s adresami, až z nich mám pocit, že ti, co je balili, vlastně vůbec nevěřili, že se jejich zavazadla dostanou tam, kam mají. Pak na mě začne útočit obávaná myšlenka „co když“. Co když můj kufr nedorazí? Co když tady už trčím tak dlouho, že to teta Andžali s Prijou vzdaly a na druhé straně té zdi na mě nikdo nečeká? Co když s Prijou nebudeme vycházet? Koneckonců se v podstatě neznáme – bavily jsme se akorát na Facebooku, skypovaly jsme si a párkrát mluvily po telefonu. Co když...?

Vytáhnu z tašky mobil, abych Andžali zavolala, jenže se zdá, že se nemůžu připojit k žádné síti. Co když už odešly a já se s nimi nebudu moct nijak spojit? Srdce se mi prudce

rozbuší. Víím, že musím zachovat klid, ale tohle je přesně ta nálada, ve které jsem se chytla s mámou. Od té doby, co děda umřel, se máma snaží naučit od babičky Kath, jak se vaří po indicku, a den před mým odjezdem úplně sama přichystala neuvěřitelnou hostinu. Sice to nebylo tak skvělé jako kari babičky Kath, a můj bratříček Krish to taky neopomněl poznamenat, ale stejně to chutnalo úžasně. Jenže mi přitom šlo na nervy, jak se máma pořád pokouší to jídlo využít k tomu, aby mě tak jakoby zkoušela.

„No, jak se řekne... moc mi to chutnalo?“ cepovala mě už posté. Přitom všechny ty věci, o kterých si myslela, že mě je učí, jsem si už dávno pamatovala, protože je říkával děda.

„Khub bhalo,“* řekla jsem, jen aby mi dala pokoj.

Nevím, o co jí šlo, ale těch posledních pár dní, než jsem odjela, byla hrozně vystresovaná. Táta říkal, že má jenom strach, protože poletím sama, ale bylo v tom ještě něco jiného. Pořád mi vykládala, co si musím vzít na sebe, co si musím zabalit, komu mám dát jaký dárek a co mám říct Andžali. Jako by se snažila vynahradit ztracený čas a dát mi nějaký bleskový kurz všech indických záležitostí nebo co. Mlela pořád dokola o věcech, které vůbec nejsou tak důležité... a k tomu, na čem doopravdy záleží, jako například zajistit, aby mi fungoval mobil, k tomu se vůbec nedostala. Takže mě pořád víc štvala, až jsme se nakonec pěkně pohádaly. Na letišti jsem ji pak ani neobjala, ani jsme se vlastně pořádně nerozloučily. Já se s mámou normálně

* moc dobré (pozn. překl.)

moc nehádám, určitě ne tolik, jako se se svou mámou hádá většina lidí, co znám, a když už se to stane, tak se vždycky zase rychle udobříme – většinou si pošleme omluvné esemesky, i když jsme třeba obě doma, takže tím horší mi teď připadá, že jsme se takhle rozešly.

Chci si mobil zasunout zpátky do kapsičky v tašce, ale něco tam překáží. Hmátnu dovnitř a objevím malinký balíček v bílém hedvábném papíru zavázaný červenou mašličkou, na které je cedulka...

*Omluvné náušnice! Dárek na usmířenou!
Pusu máma*

V krku se mi udělá knedlík a zaplaví mě vlna únavy. Připadám si protivná a zlá a chtěla bych mámě okamžitě poslat „omluvnou esemesku“, jenže ten můj debilní telefon nefunguje. A taky bych ráda napsala Jidému. Jenom nějakou takovou praštěnou zprávu, jako si posíláme pořád. Je to fakt nepříjemné, že se nemůžu s nikým spojit. Zhluboka se nadechnu, abych zastavila slzy, které se mi hrnou do očí, dojdou k lavičce a sednu si. V té hádce v podstatě o nic důležitého nešlo a teď mi přijde jako úplná blbost, že jsem se kvůli tomu tak vztekala. Když jsme dojedli tu máminu senzační večeři, zašla jsem k ní do ložnice, abych se jí zeptala, jestli si od ní můžu půjčit náušnice – tyhle náušnice – stejně je vůbec nenosí. Máma zrovna seděla na posteli a prohlížela si nějaké staré dopisy. Netušila jsem, o co jde, tak jsem si prostě sedla vedle ní a nakoukla jí přes rameno...

5. listopadu 1981

Milá Umó,

ani se mi nechce věřit, že se na nás konečně
přijedeš podívat.

Rychle jsem očima přeletěla na konec stránky a přečetla si...

Než přijedeš, tak už Ti nestihnu znova napsat,
takže teď, místo toho, abych čekala na Tvoje
dopisy, jako jsem to dělala celá ta léta, čekám
na Tebe.

Libám Tě

Tvoje sestřenice Andžali x

Myslela jsem si, že mi máma chce ten dopis dát, a taky všechny ostatní dopisy a fotky, ale to jsem byla úplně vedle. Jakmile si všimla, že jí koukám přes rameno, vyskočila z postele, shrábla všechny ty papíry a nacpala je do alba potaženého vybledlou látkou, které jsem viděla poprvé v životě. Pak ho strčila do staré dřevěné truhly, co má u postele a kam si ukládá všechny důležité věci, ve kterých se jí nikdo nesmí hrabat. A nic mi k tomu neřekla. Ani slovo! Tak jsem se jí jen zeptala na pár věcí, jaké to bylo, když jela do Indie a bylo jí tolik jako dneska mně, a co tam s Andžali podnikaly. Už mi o tom párkrát něco říkala dřív, takže jsem

nečekala, že mě tak sjede – řekla, že mi do toho nic není, a ať se přestanu štourat v minulosti, ať už tím myslela cokoliv. Ale fakt mě to zaskočilo, protože obvykle vypráví historky ze svého mládí moc ráda.

Připadalo mi, že mě prostě odstrkuje, a já jsem se přitom jen snažila dozvědět něco o Kalkatě. Neřekla bych, že to ode mě byla taková drzost, položit jí pár otázek, když vezmeme v úvahu, že jsem se chystala úplně sama přeletět půl světa a poprvé se potkat s vlastními příbuznými. A proto jsem se taky těsně předtím, než jsme vyrazili na letiště, proplížila do máminy ložnice a sebrala to album s dopisy. Jidě měl pravdu, když mi říkal, ať ho vrátím. Vůbec jsem ho neměla brát, protože od té chvíle jako by mi máminy dopisy propalovaly do svědomí obrovskou žhavou dírou plnou pocitů viny.

Možná, jenom možná, bych to mohla nějak napravit. Takže mám takovýhle plán: jestli existuje něco jako to, čemu já říkám Kdovíkd Kdovíco, a jiní lidé tomu říkají bůh, dobrá karma, špatná karma... prostě nějaké ty síly, co hýbou světem... Půjdu na záchod, trochu se opláchnu, a jestli na tom pásu najdu svůj kufr, až se sem vrátím, tak máminy dopisy uložím a nikdy si je nepřečtu. Doma je vrátím do té staré truhly a při troše štěstí máma ani nezjistí, že jsem si je vzala. Nic se nestane. Odvrátím špatnou karmu. Tedy možná... Vstanu zrovna ve chvíli, kdy kolem mě prochází vysoký chlap s knírem a v uniformě, která mi připadá vojenská. Zhluboka se nadechnu, až z břicha, jak jsem se to naučila v hodinách zpěvu, aby se mi netřásl hlas.

„Promiňte, ale můj kufr nedorazil...“